

Олексій Гумін

Навчально-науковий інститут права та психології
Національного університету “Львівська політехніка”,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінального права і процесу
gumin@ukr.net

Юрій Коваль

інспектор взводу 2, роти 1, батальйону 2
Управління патрульної поліції у м. Львові
Департаменту патрульної поліції,
кандидат юридичних наук

ОБСТАВИНИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ДОКАЗУВАННЮ ПІД ЧАС ПРОВАДЖЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРАДІЖОК ОСОБИСТОГО МАЙНА ПАСАЖИРІВ, ВЧИНЕНИХ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ УКРАЇНИ

© Гумін О., Коваль Ю., 2017

Проаналізовано особливості обставин, що підлягають доказуванню під час провадження досудового розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Розглянуто основні теоретико-методологічні підходи до визначення обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні. Доведено, що перелічені у статті обставини потребують встановлення та доведення у всіх кримінальних провадженнях за фактом крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

Ключові слова: крадіжка; обставини, що підлягають доказуванню; спосіб; мотив; особа підозрюваного (обвинуваченого); шкода; особа потерпілого.

Алексей Гумин, Юрий Коваль

ОБСТОЯТЕЛЬСТВА, КОТОРЫЕ ПОДЛЕЖАТ ДОКАЗЫВАНИЮ ПРИ ОСУЩЕСТВЛЕНИИ ДОСУДЕБНОГО РАССЛЕДОВАНИЯ КРАЖ ЛИЧНОГО ИМУЩЕСТВА ПАССАЖИРОВ, СОВЕРШЕННЫХ НА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОМ ТРАНСПОРТЕ УКРАИНЫ

Проанализированы особенности обстоятельств, которые подлежат доказыванию при осуществлении досудебного расследования краж личного имущества пассажиров, совершенных на железнодорожном транспорте Украины. Рассмотрены основные теоретико-методологические подходы к определению обстоятельств, которые подлежат доказыванию в криминальном производстве. Доказано, что перечисленные в статье обстоятельства нуждаются в установлении и доказывании во всех криминальных производствах по факту краж личного имущества пассажиров, совершенных на железнодорожном транспорте Украины.

Ключевые слова: кража; обстоятельства, подлежащие доказыванию; способ; мотив; личность подозреваемого (обвиняемого); ущерб; потерпевшее лицо.

Oleksiy Gumin
Lviv Polytechnic National University
Department of Criminal Law and Procedure
Sc. D., Prof.

Yuriy Koval
Platoon Inspector 2, Company 1, Battalion 2
Office of the Patrol Police in Lviv
Department of Patrol Police
Ph. D.

CIRCUMSTANCES, TO BE PROVED DURING THE CONDUCT OF PRE-TRIAL INVESTIGATION PASSENGERS THEFTS COMMITTED ON RAILWAY TRANSPORT OF UKRAINE

The article analyzes the peculiarities of circumstances to be proved in the pre-trial investigation passengers thefts committed on the railways of Ukraine. Examines the main theoretical and methodological approaches to define the circumstances subject to proof in criminal proceedings. Proven that are listed in article the circumstances require findings and evidence in all criminal proceedings on the fact of theft of personal property of passengers committed on railway transport of Ukraine.

Key words: theft; the circumstances to be proved; method; motive; identity of the suspect (accused); sorry; the person affected.

Постановка проблеми. Відповідно до ст. 41 Конституції України кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю. Під час свого життя людина набуває права власності на особисте майно, яке використовує для забезпечення нормальних умов життя. Сьогодні в економіці України залізничний транспорт залишається одним із основних. Безліч правопорушень прямо пов'язані із крадіжками особистого майна в пасажирів, оскільки здебільшого відсутність особистого майна пасажирів виявляють безпосередньо у рухомому складі потяга, а затримані із викраденим майном на території обслуговування залізниць України переважно причетні до вчинення крадіжки у пасажирів. Водночас, розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, становить для правоохоронних органів серйозні труднощі та потребує покращення.

Аналіз дослідження проблеми. Теоретичним підґрунтям дослідження є праці вчених-криміналістів України та близького зарубіжжя, які зробили вагомий внесок у розроблення методики розслідування окремих видів злочинів: Ю. П. Аленіна, К. В. Антонова, О. Я. Баєва, В. П. Бахіна, Р. С. Белкіна, В. Д. Берназа, А. І. Вінберга, В. К. Весельського, А. Ф. Волобуєва, В. Г. Гончаренка, В. А. Журавля, А. В. Іщенка, Н. С. Карпова, В. О. Коновалової, Н. І. Клименко, В. С. Кузьмічова, В. К. Лисиченка, В. В. Лисенка, Є. Д. Лук'янчикова, В. Г. Лукашевича, Г. А. Матусовського, В. Т. Нора, В. О. Образцова, М. І. Порубова, Є. Р. Россинської, М. В. Салтевського, М. Я. Сегая, Р. Л. Степанюка, В. М. Тертишника, В. В. Тіщенко, Л. Д. Удалової, П. В. Цимбала, К. О. Чаплинського, С. С. Чернявського, В. Ю. Шепітька, М. Є. Шумила, Н. Г. Шурухнова, О. О. Юхна, М. П. Яблокова та ін.

Метою статті є комплексне дослідження обставин, що підлягають доказуванню під час провадження досудового розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

Виклад основного матеріалу. Закон визначає крадіжку як таємне викрадення чужого майна. Від усіх інших форм викрадення крадіжку відрізняє спосіб вилучення такого майна – таємність. Таємним визнається таке викрадення, здійснюючи яке, винна особа вважає, що робить це непомітно для потерпілих чи інших осіб. Як правило, крадіжка вчиняється за відсутності будь-кого (власників майна, осіб, під охороною яких воно перебуває, очевидців тощо). Крадіжкою визнається також протиправне вилучення чужого майна і тоді, коли воно здійснюється у присутності потерпілого або інших осіб (наприклад, хтось спостерігає за діями винного на певній відстані), але сам винний не усвідомлював цього моменту і вважав, що діє таємно від інших. Таємним також визнається викрадення, яке вчиняється у присутності потерпілого або інших осіб, але непомітно для них (наприклад, кишенькова крадіжка) [1].

В. С. Бурданова об'єктивно вказала, котрі обставини, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, є самостійним структурним елементом приватної методики. Оскільки їх перелік встановлено процесуальним законом, то вони стосуються кожного конкретного злочину і мають значення тільки щодо відповідного складу злочину [2, с. 38–42]. На думку А. Г. Філіппова, обставини, що підлягають встановленню, – не просте механічне поєднання елементів предмета доказування і диспозицій відповідних статей Кримінального кодексу. Названі категорії, котрі належать відповідно до наук кримінального процесу та кримінального права, у криміналістиці узагальнюються, поповнюються і унаслідок цього набувають нової якості. Як відомо, під час розслідування злочинів часто встановлюються такі обставини, які правового значення не мають і тому не потребують доведення, але необхідні в криміналістичному сенсі для успішного розслідування. Наприклад, не маючи даних про особу свідка і його взаємини з підозрюваним, вкрай важко визначити тактику допиту цього свідка, тобто є факти й обставини, які мають важливе криміналістичне значення, хоч підлягають встановленню, але не входять до предмета доказування у справі [3, с. 332]. Тож місце обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, у структурі приватної криміналістичної методики визначається по-різному.

У ст. 91 КПК України викладено перелік обставин, котрі стосуються предмета доказування у кримінальному провадженні, як сукупності фактів і обставин об'єктивної дійсності, що мають матеріально-правове, цивільно-правове, кримінальне процесуальне значення і є необхідними й достатніми фактичними обставинами для вирішення кримінального провадження по суті. Ця норма відповідає на запитання: встановлення яких фактів і обставин є метою доказування.

Аналіз змісту коментованої статті вказує на те, що в ній йдеться про обставини, які вказують на наявність або відсутність у досліджуваному діянні складу злочину, що впливають на визначення міри покарання чи звільнення від кримінальної відповідальності або є підставами для закриття кримінального провадження [4, с. 82]. Отже, слідчий, розслідуючи крадіжки особистого майна пасажирів, скоєні на залізничному транспорті України, встановлює та досліджує всі обставини, що мають кримінально-правове та кримінально-процесуальне значення для правильного вирішення провадження на будь-якому етапі розслідування. Наприклад, слідчий встановлює, як характеризується особа злочинця, скеровуючи запити на місце праці, місце відбування покарань, місце проживання тощо.

Необхідно визнати, що тільки всебічне, повне й об'єктивне встановлення всіх обставин кримінального правопорушення, які безпосередньо стосуються розслідуваної події, сприяє притягненню винних до кримінальної відповідальності та винесенню обґрунтованих і справедливих судових рішень. А тому не тільки обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, згадано у ч. 1 ст. 91 КПК України, а й численні інші.

Доцільно розробляти методику розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, на основі конкретизації обставин, що ч. 1 ст. 91 КПК України визначено в загальній формі як “інші обставини”. На підставі положень КПК України вважаємо, що під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, необхідно встановити та доказати:

- 1) подію кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення);
- 2) винуватість обвинувачуваного у вчиненні кримінального правопорушення, форму вини, мотив і мету;

3) вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також розмір процесуальних витрат;

4) обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання, які виключають кримінальну відповідальність або є підставою для закриття кримінального провадження;

5) обставини, що є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності або покарання.

Подію злочину розуміють як елемент об'єктивної сторони складу злочину, що скоюється у певному місці, часі та певним способом. Перелік таких ознак визначається відповідною нормою кримінального закону, що визнає злочином конкретне суспільно небезпечне діяння, та іншими нормами КК України, наприклад, ст. 26 "Поняття співучасті", ст. 27 КК "Види співучасників", ст. 32 КК "Повторність злочинів" тощо. Юридично значущі ознаки діяння, окреслені в кримінальному законі, на нашу думку, слугують орієнтиром для визначення предмета доказування у конкретному кримінальному провадженні. Спосіб вчинення злочину не визнається обов'язковою кваліфікувальною ознакою кримінальним законом. Незважаючи на це, у кримінальному процесі спосіб вчинення злочину є обов'язковим елементом предмета доказування у кожному кримінальному провадженні. У теорії доказів спосіб вчинення злочину тлумачиться як комплекс дій, який вчиняє злочинець у певній послідовності та який призводить до злочинного наслідку.

Зауважимо, що доказування способу вчинення злочину зумовлене різними намірами, мотивами, метою. Із цього випливає, що спосіб вчинення злочину характеризується певним психофізичним підґрунтям і не зводиться лише до зовнішньої, фізичної сфери. Кожна подія, зокрема злочин, відбувається у реальному місці та часі. Тому доказування цих елементів деталізує спосіб вчинення злочину, прив'язує його до активної реальності, підтверджує його наявність і надає можливість перевірки факту вчинення злочину, а також може мати значення для предметного захисту особи, кваліфікації способів вчинення окремих видів злочинів, встановлення кримінально значущих ознак предмета злочину, причинно-наслідкового зв'язку вчинених дій з характером і розміром шкідливих наслідків тощо. У конкретних випадках під час встановлення події злочину кваліфікувального значення набуває також встановлення певних об'єктивних ознак вчинення злочину організованою групою, за попередньою змовою групою осіб або повторно тощо.

У разі замаху на вчинення злочину також необхідно встановлювати ступінь здійснення злочинного наміру та причини, через які він не був доведений до кінця. Відсутність події злочину передбачає закриття кримінального провадження за реабілітувальними підставами.

Отже, встановлюючи місце вчинення кримінального правопорушення, необхідно довести, що крадіжка у пасажирів здійснювалась саме у залізничному транспорті України, або під час входу або виходу з вагона поїзда. Наприклад, якщо встановлено, що крадіжка особистого майна пасажирів скоєна у вагоні поїзда, необхідно якомога точніше визначити, де в цей момент перебував вагон поїзда з прив'язкою до якогось об'єкта (будинку, станції, перегону).

Проведені у ході цього дослідження аналіз та узагальнення слідчої та судової практики розслідування кримінальних проваджень про крадіжки особистого майна пасажирів, вчинені на залізничному транспорті України, показують, що під час розслідування таких крадіжок зняряддя скоєння кримінальних правопорушень переважно розглядають у зв'язку із встановленням способу підготовки, вчинення та приховування злочину, а також його суб'єкта. Однак вони можуть мати і самостійне значення на тому чи іншому етапі розслідування.

За результатами анкетування працівників УМВС на залізниці України з'ясовано, що підготовка до вчинення крадіжки особистого майна пасажирів на залізничному транспорті України здійснюється з метою:

- пошуку предмета злочинного посягання – 27,39 %;
- попереднього розвідування місця вчинення кримінального правопорушення – 11,5 %;
- розроблення плану злочинних дій – 11,76 %;
- розподілу ролей для вчинення крадіжки – 7,75 %;
- вибору та підготовки місця зберігання викраденого майна – 4,26 %;
- підбору технічних засобів (за допомогою яких вчиняється кримінальне правопорушення) для проникнення у приміщення, де зберігається майно, – 3,75 %;

- пошуку транспортних засобів для перевезення викраденого майна – 1,68 %;
- з'ясування наявності в поїзді супроводу працівників міліції – 10,33 %;
- спостереження за місцем, де зберігається майно, або за самим майном – 10,85 %;
- аналізу і вибору маршруту поїзда визначеного напрямку, а також класу вагона – 10,72 %.

У п. 2 ч. 1 ст. 91 КПК України необхідно встановлювати винуватість обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення. Винуватість – категорія кримінального процесуального права, яка означає доведеність доказами, що злочин вчинила конкретна особа. Відповідно до ст. 23 КК України злочином може визнаватися діяння лише за наявності вини, а особа може визнаватися винною у вчиненні злочину за наявності у неї певного психічного ставлення до вчинюваного діяння та його наслідків (у формі умислу та необережності) [4, с. 82].

Підкреслюючи криміналістичне значення винності особи як елемента предмета доказування, звернемо увагу на те, що він є одним з основних елементів методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. Його встановлення являє собою процес виявлення конкретної людини та з'ясування її причетності до події кримінального правопорушення та зв'язку з ним. Поряд з доказуванням вини особи підлягає також доказуванню мотив і мета злочину, які хоча і мають факультативне значення для кваліфікації злочину, але обов'язково враховуються під час визначення суспільної небезпеки вчиненого, особи злочинця та призначення судом покарання [4, с. 82].

Отже, з метою індивідуалізації кримінальної відповідальності, на нашу думку, доведенню підлягають особисті якості підозрюваного (обвинуваченого), а саме його поведінка до і після вчинення кримінального правопорушення, наявність інших обставин, які всебічно і повно характеризують особистість особи злочинця. Для правильної характеристики особистості злочинця слід встановити мотив і цілі кримінального правопорушення, яке він скоїв.

Мотивами вчинення злочину є збудники (потреби, інтереси, прагнення тощо), що викликали у підозрюваного, обвинуваченого рішучість вчинити вказане діяння за умови усвідомлення його протиправності. Мотив і мета органічно взаємопов'язані, оскільки відображаються у суб'єктивній сфері людини. Інколи без визначення мети неможливо правильно усвідомити й зрозуміти мотив злочину, як і без мотиву неможливо усвідомити мету злочину. Відсутність в обвинувальному акті, а потім в обвинувальному вирокі посилання на мотив і мету вчинення злочину ускладнює юридичну кваліфікацію діяння й розмежування подібних складів правопорушень [4, с. 82].

На наш погляд, умисел щодо вчинення крадіжки особистого майна пасажирів в залізничному транспорті України є продуктом розумової діяльності людини і в зовнішніх умовах практично не проявляється. Про виникнення у особи злочинця наміру можна робити висновки на основі його показів після затримання. Обставини, що характеризують особу злочинця, є невід'ємним елементом методики розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

Другий тип охоплює інформацію, отриману за допомогою вивчення особистості затриманого підозрюваного або обвинуваченого, використовуювану з метою вичерпної криміналістичної його оцінки. З цією метою зазвичай збирають відомості не тільки про життєву установку, ціннісні орієнтації, особливості антигромадських поглядів, а й про те, яка інформація про особу суб'єкта злочину, його зв'язки, особливості поведінки до, під час і після вчинення злочину може допомогти слідчому або оперативному працівникові встановити необхідний оперативно-слідчий контакт з метою отримання об'єктивних свідчень у справі, а також вибору найдієвіших способів профілактичного впливу на правопорушника [5, с. 250–251].

Погоджуючись із думкою цього науковця, вважаємо, що інформація, яка характеризує особу підозрюваного (обвинуваченого), необхідна для правильного, законного та обґрунтованого вирішення двох питань розслідування кримінального провадження: чи саме ця особа вчинила правопорушення та яку міру покарання вибрати їй, якщо її визнано винним суб'єктом.

Проаналізувавши результати кримінальних проваджень, можемо стверджувати, що найчастіше слідчі не звертають належної уваги на вивчення особи підозрюваних (обвинувачених). Це підтверджує той факт, що в більшості проаналізованих матеріалів кримінальних проваджень ми

виявили лише по одній характеристиці підозрюваного (обвинуваченого) – або з місця проживання, або з місця роботи. Здебільшого ці характеристики явно формальні.

Безумовно, всі перелічені процесуальні дії необхідні для швидкого, всебічного та повного розслідування кримінального правопорушення, проте треба розширювати збирання даних (матеріалів), що характеризують особу злочинця (підозрюваного). Для повного і своєчасного збирання даних про особу підозрюваного (обвинуваченого) доцільно після його затримання негайно проводити детальніший допит з метою підтвердження попередньо зібраних відомостей.

Як свідчить практика, до матеріалів, що містять відомості про особу підозрюваного (обвинуваченого), крім характеристик, які вимагає слідчий з місця роботи, навчання, проживання, також належать копії вироків (незалежно від того, погашена, знята судимість чи ні); довідки про те, чи перебуває особа підозрювана (обвинувачена) на обліку в лікаря-нарколога або психіатра; довідки з органів внутрішніх справ про постановку на профілактичний облік тощо.

Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 91 КПК України у кримінальних провадженнях підлягають доказуванню характер і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням [4, с. 242]. За тлумачним словником, шкода — втрати, матеріальні збитки тощо, що є наслідком яких-небудь дій, вчинків [6, с. 1399].

Поняття шкоди в кримінальному процесуальному законодавстві не розкрито. Водночас аналіз окремих норм процесуального закону (див. ст. ст. 55, 56, 61 КПК України) та юридичних джерел з цього питання дає змогу розглядати фізичну [7, с. 15], моральну [8, с. 22–89] і майнову шкоду [9, с. 8–20; 195, с. 7–21].

У кримінальному провадженні щодо крадіжки особистого майна пасажира, вчиненої на залізничному транспорті України, може бути укладена угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим. Суд має право переконатися, що укладення угоди сторонами є добровільним, тобто не є наслідком застосування насильства, примусу, погроз або наслідком обіцянок чи дій, будь-яких інших обставин, ніж ті, що передбачені в угоді.

Важливим елементом предмета доказування є доведення обставин, що є підставами для звільнення особи від кримінальної відповідальності або покарання. Для прийняття такого рішення необхідно мати достатньо доказів, що вказують на обставини, передбачені законом про кримінальну відповідальність [4, с. 620–621]. Необхідно зазначити, що перелік обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, визначений в ч. 1 ст. 91 КПК України, не повний. За законом необхідно, крім місця, часу і способу вчинення кримінального правопорушення, довести й інші обставини, які утворюють подію кримінального правопорушення. Очевидно, є потреба конкретизувати ці інші обставини, що підлягають доказуванню під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. До інших обставин, що підлягають доказуванню, на наш погляд, слід зарахувати:

1. Обставини, що характеризують особу потерпілого. Здебільшого крадіжку особистого майна пасажира скоюють у його присутності, хоча він не помічає факту крадіжки.

У ході вивчення особи потерпілого встановленню підлягають стать, вік, рівень інтелектуального розвитку (наявність освіти), спосіб життя, особливості поведінки в конкретній ситуації.

2. Обставини, що характеризують особу свідка. Під час розслідування крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України, нерідко виникають ситуації, коли необхідно уважніше ставитися до вивчення свідків як особистостей. На думку Р. С. Белкіна та В. Г. Коломацького, така потреба з'являється тоді, коли:

а) існують серйозні суперечності між показаннями свідків, інших учасників кримінального судочинства та наявними доказами у кримінальній справі; наявність у співробітників міліції даних про те, що свідок дає неправдиві свідчення, якщо як свідків допитують родичів, знайомих злочинця (вони безпосередньо перебували в момент злочину з останнім, але не брали участі у скоєнні крадіжки); у цьому випадку вивчення особистості свідка необхідне для виявлення та усунення причин неправдивого свідчення, аналізують спосіб життя допитуваного, його можливі дружні, родинні зв'язки з підозрюваним (обвинуваченим), простежують мотиви давання неправдивих показань тощо;

б) фіксується фактична відмова свідка від давання показань, якщо це суперечить інформації, яка вже є у слідчого; вивчення особистості свідка відбувається в тому самому напрямі, що і в попередньому випадку; особливість ситуації, що склалася, полягає у необхідності визначити, “чи не викликана поведінка допитуваного недовірою, негативним ставленням до слідчого, не загрожували йому співучасники злочину, підозрюваний (обвинувачений), друзі останнього. У тому випадку, якщо загрози мають реальний характер, слідчий зобов’язаний передбачити конкретні заходи щодо захисту свідка від злочинних посягань” [10, с. 232]. Згадані науковці слушно рекомендують слідчому під час допиту використовувати метод спостереження, аналізувати поведінку та реакції на запитання особи свідка. Також ми підтвердили важливість у цьому контексті допиту свідка, що здійснюється у 25,16 % проаналізованих проваджень.

3. Місце приховування або збуту викраденого майна. Для відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, слідчому необхідно встановити місце приховування або збуту викраденого особистого майна пасажира.

Отже, знання особливостей приховування або місць збуту викраденого майна пасажирів залізничного транспорту України дає можливість оперативним працівникам негайно зорієнтуватися і виявити місце зберігання викраденого.

4. Сліди кримінального правопорушення. Сліди в широкому значенні – це будь-які зміни в навколишньому середовищі, причинно пов’язані з подією злочину. Тому слідами є: а) матеріальні предмети або їх частини (труп, знаряддя злому, недопалок, пляма крові, порція зерна, рідини); б) матеріальні копії (слід пальця, взуття, розрубу, розрізу тощо. Сліди у вузькому значенні – це матеріальні утворення, що відбивають зовнішню будову об’єктів, що взаємодіють, тобто сліди-копії, які можуть бути об’ємними або площинними [11, с. 141]. Науково обґрунтовану характеристику цієї, ще однієї обставини, що підлягає доказуванню, дав М. В. Салтевський, що свідчить про її теоретичну важливість, однак практичний досвід розслідування крадіжок переконує в тому, що здебільшого на місці події слідів викрадення виявити не вдається, доводиться фіксувати їх відсутність.

Отже, ми конкретизували обставини, які підлягають доведенню у кримінальних провадженнях щодо крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України. За основу взято положення ч. 1 ст. 91 КПК України, їх повною мірою розглянуто, а також запропоновано до “інших обставин кримінального правопорушення” зарахувати: обставини, що характеризують особи потерпілого та свідка; місце приховування або збуту викраденого майна; сліди кримінального правопорушення. Безперечно, перелічені обставини потребують встановлення та доведення у всіх кримінальних провадженнях за фактом крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

Висновки. Загалом обставини, що підлягають доказуванню під час розслідування будь-якої категорії злочинів, зумовлюють напрацювання алгоритму слідчої діяльності та повинні встановлюватися, ретельно досліджуватись і доводитись у кожному кримінальному провадженні. Керуючись положеннями кримінального процесуального законодавства щодо переліку обставин, котрі належать до предмета доказування у кримінальному провадженні як сукупності фактів і обставин об’єктивної злісності, що мають матеріально-правове, цивільно-правове, кримінальне процесуальне значення і є найнеобхіднішими достатніми фактичними обставинами для вирішення кримінального провадження. Вважаємо, що перелічені обставини потребують встановлення та доведення у всіх кримінальних провадженнях за фактом крадіжок особистого майна пасажирів, вчинених на залізничному транспорті України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Коментар до статті 185. Крадіжка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/kodeks/024/182.php> 2. Руководство для государственных обвинителей: Особенности поддержания государственного обвинения по делам об убийствах. Криминалистический аспект деятельности. Ч. 2 / В. С. Бурданова, В. И. Иванов, К. А. Корсаков, О. Н. Коришнова, и др.; науч. ред.: О. Н. Коришнова. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. юрид. ин-та

Генеральной прокуратуры РФ, 2001. – 160 с. 3. *Криминалистика: учебник* / Бурнашев Н. А., Быков В. М., Волынский А. Ф., Закатов А. А., и др.; под ред.: Волынский А. Ф., Филиппов А. Г. (отв. ред.) – М.: Спарк, 1998. – 543 с. 4. *Кримінальний процесуальний кодекс України: наук.-практ. коментар* / за заг. ред. проф. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. – К.: Юстініан, 2012. – 1224 с. 5. Григорян А. А. *Личность мошенника как элемент криминалистической характеристики // Теория и практика общественного развития*. – 2011. – № 3. – С. 250–251. 6. Ожегов С. И. *Толковый словарь русского языка: Ок. 100 000 слов, терминов и фразеологических выражений* / С. И. Ожегов; под ред. проф. Л. И. Скворцова. – 28-е изд., перераб. – М.: ООО “Издательство “Мир и Образование”: ООО “Издательство Ониск”, 2012. – 1376 с. 7. *Уголовно-процессуальный механизм обеспечения возмещения вреда физическому лицу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук* / И. Г. Кожин. – Тюмень, 2006. – 18 с. 8. *Моральный вред в уголовном судопроизводстве России: монография* / С. П. Олефиренко. – Челябинск: Цицеро, 2014. – 223 с. 9. *Имущественные отношения и возмещение имущественного вреда в уголовном судопроизводстве Российской Федерации: монография* / О. Н. Селедникова. – Брянск: Ладомир, 2013. – 119 с. 10. *Криминалистика: История, общая и частные теории: в 3-х т.: учебник. Т. 1* / Аверьянова Т. В., Белкин Р. С., Возгрин И. А., Волынский А. Ф., и др.; под ред.: Белкин Р. С., Коломацкий В. Г. – М.: Изд-во Акад. МВД России, 1995. – 280 с. 11. *Салтевський М. В. Криміналістика: підручник: У 2-х ч. Ч. 1.* – Х. : КонСУМ, Основа, 1999. – 416 с.

REFERENCES

1. *Komentar do statii 185. Kradizhka* [Comment to the article 185. Theft]. Available at: <http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/kodeks/024/182.php>
2. *Rukovodstvo dlja gosudarstvennyh obvinitelej: Osobennosti podderzhanija gosudarstvennogo obvinenija po delam ob ubijstvah. Kriminalisticheskij aspekt dejatel'nosti. Ch. 2* [Guidance for state accusers: Features of maintenance of state prosecution in matters about murders. Criminalistics aspect of activity. Part 2] / Burdanova V. S., Ivanov V. I., Korsakov K. A., Korshunova O. N., i dr.; nauch. red.: Korshunova O. N. S.-Pb.: Publishing house of the Saint Petersburg legal institute of the General prosecution of Russian, 2001, 160 p.
3. *Kriminalistika. Uchebnik* [Criminalistics. Textbook] Burnashev N. A., Bykov V. M., Volynskij A. F., Zakatov A. A., i dr.; pod red.: Volynskij A. F., Filippov A. G. (Otv. red.), Moscow: Spark Publ., 1998, 543 p.
4. *Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar* [Criminal code of practice of Ukraine. Research and practice comment]. Za zah. red. prof. V. H. Honcharenka, V. T. Nora, M. Ye. Shumyla. Kyiv, Justinian Publ., 2012, 1224 p.
5. Grigorjan A. A. *Lichnost' moshennika kak jelement kriminalisticheskoy harakteristiki* [The identity of the fraudster as an element of criminalistic characteristics]. *Theory and practice of social development*, 2011, № 3, p. 250–251.
6. Ozhegov S. I. *Tolkovyj slovar' russkogo jazyka: Ok. 100 000 slov, terminov i frazeologicheskijh vyrazhenij* [Explanatory dictionary of the Russian language: ok. 100 000 words, terms and phraseological expressions] S. I. Ozhegov; Pod red. prof. L. I. Skvorcova, 28-e izd., pererab., Moscow, ООО "Publisher "Peace and Education": LLC "Publishing Onyx" Publ., 2012, 1376 p.
7. *Ugolovno-processual'nyj mehanizm obespechenija vozmeshhenija vreda fizicheskomu licu. Avtoref. dis. ... kand. jurid. nauk* [Criminal procedure mechanism of providing redress to individuals. Abstract. dis. kand. the faculty of law. sciences] Kozhin I. G., Tyumen, 2006, 18 p.
8. *Moral'nyj vred v ugolovnom sudoproizvodstve Rossii: monografija* [Moral harm in criminal proceedings of Russia: monograph] Olefirenko S. P., Chelyabinsk: Cicero, 2014, 223 p.
9. *Imushhestvennye otnoshenija i vozmeshhenie imushhestvennogo vreda v ugolovnom sudoproizvodstve Rossijskoj Federacii: monografija* [Property relations and compensation for material damage in criminal proceedings of the Russian Federation: the monograph] Selednikova O. N., Bryansk: Ladomir Publ., 2013, 119 p.
10. *Kriminalistika: Istorija, obshhaja i chastnye teorii. V 3-h tomah: Uchebnik. T.1* [Criminalistics: History, General and particular theory. In 3 volumes: Tutorial. Volume 1] Aver'janova T. V., Belkin R. S., Vozgrin I. A., Volynskij A. F., i dr.; pod red.: Belkin R. S., Kolomackij V. G., Moscow, publishing house of the Academy of the MIA of Russia Publ., 1995, 280 p.
11. Saltevskij M. V. *Kryminalistyka. Pidruchnyk: U 2-kh ch. Ch. 1.* [Criminalistics. Textbook: In 2 parts. Part 1]. Kharkov, Konsum, Foundation Publ., 1999, 416 p.

Дата надходження: 04.06.2017 р.